

HESTEBØNNER SOM ALTERNATIV PROTEINKILDE TIL FJERKRÆ

Miljø- og
Fødevareministeriet

gudsp

Dette projekt medfinansieres af "Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram", (GUDP) under Fødevareministeriet.

Nye fodringsforsøg har vist, at hestebønner kan bruges som foder til æglæggende høner. Udover at erstatte importeret soja, er hestebønner et oplagt valg til at forbedre det ofte ensidige sædskifte hos økologiske fjerkræproducenter.

- Hønerne kvitterede med større og flere æg, når de fik en foderblanding med hestebønner, fortæller Janne Beck, som er produktionschef hos Axel Månsson Øko ægget ApS. Månssons A/S var fra januar til juni i 2015 vært for et stort fodringsforsøg, der skulle være med til at kaste lys på, om hestebønner kan bruges som alternativ foderkilde til fjerkræ.

God trivsel og høj ydelse

Foderblandingen med hestebønner havde en positiv effekt på både ægvægten og æglægningen. Ægvægten steg meget hurtigt hos de høner, der fik en foderblanding med hestebønner, og samtidig var æglægningsprocenten højere end den normalt er for høner på almindeligt økologisk foder. Pga. den hurtige stigning i ægvægt kunne de høner, der fik en foderblanding med hestebønner, tidligere skifte fra startblandingen til en billigere foderblanding.

- Faktisk steg ægvægten så meget, at vi hurtigere, end vi havde regnet med måtte ændre sammensætningen af foder til lavere proteinindhold, siger Janne Beck. – For jo større æggene bliver, des tyndere bliver skallen også, forklarer hun. Da forsøget stoppede, faldt ægvægten igen hos de høner, der havde fået foderblandingen med hestebønner. Der må derfor være noget i hestebønnefoderblandingen, som påvirker ægvægten positivt. Foderblandingerne var bl.a. afpasset i forhold til mængden af methionin, som er en aminosyre, der er essentiel for en optimal fodring af høner. Indholdet af methionin er lavt i hestebønner. For at få nok methionin i foderblandingen blev det samlede proteinindhold hævet i forhold til normal standard foder, og det kan have påvirket ægvægten.

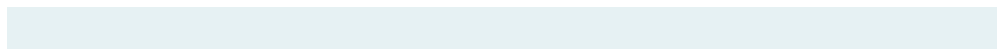
I forsøget blev der udover æglægning og ægvægt også målt på bl.a. fjerdragts stand. Hvis der er meget fjerpilning i en flok, er det som regel et udtryk for et højt stressniveau, og fjerdragts stand kan derfor give et fingerpeg om velfærden i en flok. Fodringen med hestebønner påvirkede ikke fjerpilningstendensen, og ifølge Janne Beck virkede hønerne tilfredse og de var velafbalancerede.

Vær opmærksom på prisen og sorten

Enmavede dyr, som svin og fjerkræ, har et specifikt behov for en række essentielle aminosyrer i deres foderration. I hestebønner er indholdet af aminosyrerne methionin og cystein lavt, og især for unge dyr er det ikke højt nok til at opfylde fjerkræes behov. - Når man fodrer med hestebønner er det derfor nødvendigt at supplere med disse aminosyrer fra en alternativ proteinkilde, som f.eks. fiskemel og solsikkekage, forklarer konsulent Niels Finn Johansen, SEGES Økologi. Det supplerende protein er ofte dyrt, og ikke lokalt produceret. Det gør, at den samlede foderration ofte bliver dyrere af at tilsætte hestebønner.

Hestebønner indeholder afhængigt af sorten varierende mængder af vicin og convicin. Et højt indhold af disse uønskede stoffer i foderet kan resultere i en lavere foderoptagelse og en lav foderudnyttelse hos fjerkræ. Forædling af hestebønnesorterne Divine og Fanfare har gjort, at disse sorter ikke indeholder vicin og convicin, og den højtydende Divine er derfor et godt valg, hvis man skal bruge hestebønner til fodring af fjerkræ.

Når man ser bort fra udfordringerne med prisen på den samlede foderblanding, så er hestebønner et godt bud på lokalproduceret protein, der kan erstatte importeret soja. Derudover så er hestebønner et oplagt valg til at forbedre det ofte ensidige sædskifte hos fjerkræproducenter. Med hovedvægt på korn, kan der opstå udfordringer med ukrudt og næringsstofforsyningen til de økologiske marker, og det kan bælgplanter som hestebønner være med til at afhjælpe.

Facts om hestebønner:

- Hestebønner har et højere indhold af protein end ærter, og kan derfor bedre erstatte soja
- Hestebønner har et højt indhold af protein og stivelse, og et lavt indhold af fedt
- Høner æder gerne hestebønner
- Høner kan æde op til 12 pct. af foderrationen i form af hestebønner
- Der er konstateret en tendens til flere og større æg pr. høne, når der er hestebønner i foderet

Projektet Dansk økologisk protein til økologiske husdyr – ØkoProtein – startede i 2012, og det er nu i sin afsluttende fase. Formålet med ØkoProtein er, at dyrke danske økologiske proteinafgrøder, og dernæst at bruge dem som foder til de danske økologiske husdyr.

I projektet er der bl.a. udarbejdet et samhandelsværktøj, der kan hjælpe med at fastlægge handelsprisen for økologiske hestebønner og et hæfte med ny viden om dyrkning, forarbejdning, fodring og handel med danske proteinafgrøder. Kontakt konsulent Tove Mariegaard Pedersen, SEGES Økologi (Tlf. 8740 5492) for yderligere information.

Projektet er støttet af Grønt Udviklings- og Demonstrations Program (GUDP) under Fødevareministeriet, Promilleafgiftsfonden for landbrug og Fonden for økologisk landbrug.

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet, Aarhus Universitet, en række firmaer og flere økologiske landmænd deltager i projektet.

Månsson A/S har i øjeblikket 111.000 høner fordelt på 4 huse, og dyrker hovedsagligt grøntsager.

Månsson A/S er den største producent af økologiske æg i Danmark.

Foto: Tomas Brødsgaard Fibiger Nørfelt, SEGES Økologi